

تاریخ صدور :
ارگان صادر کننده:
:
شماره بخشنامه:

مجلس شورای ملی

...
...

* قانون شرکتهای تعاونی

- تعاریف

- اصطلاحاتی که در این قانون به کار برده شده است از نظر اجرای این قانون به شرح زیر تعریف می شود:
- عضو: در شرکتهای و اتحادیههای تعاونی هر صاحب سهم اعم از اینکه شخص حقیقی یا حقوقی باشد عضو شرکت یا اتحادیه نامیده می شود.
- سهم: سهم واحدی از سرمایه یک شرکت یا اتحادیه تعاونی است که میزان آن در اساسنامه ذکر می شود.
- درآمد ویژه: مبلغی است که از عملیات و معاملات یک شرکت یا اتحادیه تعاونی در یک دوره مالی پس از وضع هزینهها و استهلاکات حاصل می شود.
- سود سهم: مبلغی از درآمد ویژه سالانه شرکت یا اتحادیه تعاونی است که در هر سال به هر سهم اختصاص داده می شود.
- مازاد برگشتی: مبلغی از درآمد ویژه شرکت یا اتحادیه تعاونی است که برای تقسیم بین اعضاء به تناسب میزان معاملات آنها با شرکت یا اتحادیه تعاونی در حدود مقررات این قانون اختصاص داده می شود.
- کشاورز: کسی که حرفه اصلی او تولید محصول به وسیله عملیات زراعی و یا باغداری باشد.
- دامدار: کسی که حرفه اصلی او تولید یا پرورش دام و یا طیور باشد.
- صاحب حرفه: کسی که با کمک نیروی کار شخصی و سرمایه و وسایل خود اقدام به تولید کالا به منظور فروش یا عرضه خدمت معین برای کسب درآمد می کند.
- صاحب شغل آزاد: کسی که بدون وسایل و یا با وسایل لازم، خدمت یا خدماتی را عرضه و بدین وسیله کسب درآمد می کند.
- صنایع کوچک صناعی است که به وسیله وزارت اقتصاد مشخص و اعلام می شود. [1]

- کلیات

- ماده - شرکت تعاونی شرکتی است از اشخاص حقیقی یا حقوقی که به منظور رفع نیازمندیهای مشترک و بهبود وضع اقتصادی و اجتماعی اعضاء از طریق خودیاری و کمک متقابل و همکاری آنان موافق اصولی که در این قانون مصرح است تشکیل می شود. [2]
- تعداد اعضاء شرکت تعاونی نباید از عضو کمتر باشد.
- عضویت در شرکت تعاونی برای تمام اشخاصی که محل فعالیت [3] یا سکونت آنها در حوزه عمل شرکت باشد و به تمام یا قسمتی از خدمات شرکت احتیاج داشته باشند آزاد است.
- شرط عضویت در شرکت تعاونی خرید و پرداخت تمام بهای لاقبل یک سهم می باشد.

- هیچگونه تبعیض یا محدودیتی برای عضویت در شرکت نباید وجود داشته باشد
سبب عدم کفایت ظرفیت فنی تأسیسات و وسائل و امکانات شرکت مشروط بر اینکه در اساسنامه تصریح شده باشد.

- می‌توان در اساسنامه شرکت شرط قبول اعضای جدید را علاوه بر خرید سهام پرداخت مبلغی به عنوان حق عضویت متناسب با هزینه توسعه وسائل و یا امکانات شرکت برای انجام خدمات اضافی موکول کرد.

- خروج هر عضو از شرکت اختیاری است و نمی‌توان آن را منع کرد و بهای سهم یا سهام او حداکثر به ارزش اسمی باید ظرف یک سال از تاریخ خروج عضو از شرکت نقداً پرداخت گردد. برای پذیرش مجدد عضو خارج شده از شرکت می‌توان در اساسنامه شرایطی پیش‌بینی نمود. [4]

- مجمع عمومی عالیترین مرجع اتخاذ تصمیم و ابراز اراده جمعی اعضا برای اداره امور شرکت است که در آن تمام اعضاء حق دارند حضور به هم رسانند و رأی خود را درباره موضوع دستور جلسه مجمع بدهند. در مجمع عمومی هر عضو قطع نظر از تعداد سهام فقط دارای یک رأی

- هر یک از اعضای شرکت تعاونی می‌تواند استفاده از حق خود را برای حضور و دادن رأی در مجمع عمومی به یک عضو دیگر با وکالت‌واگذار کند، لکن هیچ عضوی نمی‌تواند علاوه بر رأی خود بیش از سه رأی [5] با وکالت داشته باشد.

- در مجامع عمومی شرکت‌های تعاونی با حوزه عمل وسیع و یا تعداد زیاد عضو ممکن است اعمال حق رأی به وسیله نماینده یا نمایندگان
های مختلف فعالیت شرکت به نسبت تعداد عضو در هر حوزه و یا ترکیبی از تعداد اعضا و مجموع معاملات همان حوزه به نحوی که در اساسنامه مقرر خواهد شد انجام شود.

- سرمایه شرکت تعاونی نامحدود و سهام آن با نام و مسئولیت هر عضو محدود به میزان سهمی است که از سرمایه شرکت خریداری و یا تعهد نموده است. [6]

- سود سالانه سهام شرکت‌های تعاونی معادل حداکثر نرخ بهره اوراق قرضه دولتی خواهد بود و در صورتی که اوراق قرضه دولتی در جریان نباشد سود سالانه سهام به پیشنهاد وزارت تعاون و امور روستاها و تصویب هیأت وزیران تعیین و جهت اجرا اعلام خواهد شد. در مواردی که میزان درآمد خالص شرکت تکافوی پرداخت سود سهام را بر اساس مفاد این تبصره ننماید مجمع عمومی صاحبان سهام شرکت تعاونی مربوط نسبت به تعیین مقدار سود سهام آن اقدام خواهد نمود.

- افزایش سرمایه شرکت تعاونی از طریق خرید سهام به وسیله اعضای جدید و یا افزایش تعداد سهام اعضای قبلی شرکت صورت می‌گیرد.

- میزان سهام هر عضو را می‌توان در اساسنامه به نسبت امکان معاملات او با شرکت تعیین نمود و در هر حال میزان سهام یک عضو نباید از یک هفتم کل سرمایه تجاوز کند.

- به موجب اساسنامه می‌توان پرداخت بهای سهام خریداری شده هر عضو را به استثنای نخستین سهم خریداری از شرکت که نقدی است به اقساط با مدت معین که هر قسط از یک دهم مبلغ تعهدی کمتر نباشد مجاز دانست در این صورت پرداخت سود سهام به نسبت مبلغ پرداختی و برگشتی از بابت معاملات عضو که موافق مقررات این قانون از تاریخ عضویت تعلق می‌گیرد موکول است به تصفیه تمام اقساط تعهدی او بابت سهام خریداری.

- انتقال سهام شرکت تعاونی به غیر عضو شرکت مجاز نیست.

- در صورتی که سهام هر یک از اعضای شرکت تعاونی به عنوان تضمین بدهی یا تعهدات آن عضو در قبال بستانکاران از طریق مراجع قانونی بازداشت شود ترتیب استیفای طلب بستانکاران مشمول مقررات بازپرداخت سهام مذکور در این قانون خواهد بود. شرکت تعاونی می‌تواند از اعضای که از شرکت خارج شده‌اند با حق تقدم نسبت به سایر طلب‌کارها از کل مطالبات آنها بابت سهام و یا سود آن، همچنین مازاد برگشتی مربوط و یا سپرده‌های آنها در شرکت برداشت کند.

- درآمد ویژه شرکت در صورتی که موافق اساسنامه قابل تقسیم باشد به ترتیب پس از وضع ذخیره‌ها و سود سهام مطابق مقررات این قانون به صورت مازاد برگشتی به تناسب میزان معاملات هر عضو با شرکت قابل تقسیم است.

مازاد برگشتی حاصل از معاملات با غیر اعضاء در صورتی که موافق اساسنامه این نوع معاملات آزاد باشد قابل تقسیم به اعضاء نیست و به حساب ذخیره قانونی غیر قابل تقسیم شرکت منتقل می

می - از محل درآمد ویژه سالانه شرکتهای تعاونی مبالغ زیر کسر و به حسابهای مربوط منظور می

- درصد به حساب ذخیره قانونی غیر قابل تقسیم.

احتساب مبالغ مربوط از محل درآمد حاصل از معاملات با اعضاء در حساب ذخیره مندرج در این بند تا زمانی که مبلغ کل ذخیره حاصل از درآمدهای مذکور به میزان معدل سرمایه سه سال اخیر شرکت نرسیده باشد الزامی خواهد بود ولی مبالغ حاصل از معاملات با غیر اعضاء و سایر درآمدهای مجاز شرکت که خارج از حدود عملیات جاری آن باشد بدون رعایت معدل مذکور همه به حساب ذخیره قانونی غیر قابل تقسیم منتقل می

- سه درصد از درآمد ویژه سالانه برای توسعه تعلیمات و آموزش تعاون در منطقه تعاونی مربوط در سراسر کشور در اختیار اتحادیه تعاونی نظارت و هماهنگی منطقه‌ای و مرکزی رشته مربوطه و تا زمانی که اتحادیه‌های مزبور تشکیل نشده [71] در اختیار وزارت تعاون و امور روستاها گذاشته می‌شود تا به موجب آیین ای که به وسیله آن وزارت تنظیم می‌شود و به تصویب شورای عالی هماهنگی تعاونیهای کشور می‌رسد به مصرف برسد. در مورد شرکتهای تعاونی کارگری سه درصد مزبور را وزارت کار و امور اجتماعی دریافت و به مصرف آموزش و تعلیمات تعاونی کارگران خواهد رسانید.

- ذخایر دیگری که در اساسنامه مقرر شده باشد.

- با انحلال شرکت تعاونی مانده حساب ذخیره قانونی غیر قابل تقسیم شرکت پس از تصفیه به پیشنهاد وزارت تعاون و امور روستاها و به موجب آیین ای که به وسیله آن وزارت تهیه و به تصویب شورای عالی هماهنگی تعاونیهای کشور می‌رسد یا به وجوه ذخیره قانونی غیر قابل تقسیم شرکت یا اتحادیه تعاونی که با همان مقاصد در حوزه مربوط فعالیت می‌کنند انتقال داده می‌شود و یا به مصرف امور اجتماعی و عام‌المنفعه همان حوزه خواهد رسید مگر در مورد شرکتهای تعاونی کارگری موضوع تبصره ماده که مصارف مربوط بنا به پیشنهاد وزارت کار و امور اجتماعی و تصویب شورای عالی هماهنگی تعاونیهای کشور معین خواهد شد.

- شرکت تعاونی دارای ارکان زیر است:

- مجمع عمومی.

- هیأت مدیره.

- یا بازرسان.

- انواع شرکتهای تعاونی در سه رشته تعاونی به شرح زیر طبقه‌بندی می :

- رشته کشاورزی: شامل تعاونیهای کشاورزی و روستایی.

- رشته مصرف: شامل تعاونیهای مصرف‌کنندگان - مسکن - ها.

- رشته کار و پیشه: شامل تعاونیهای کار، تعاونیهای حرف و صنایع دستی، تعاونیهای صنایع کوچک، تعاونیهای تهیه و توزیع، تعاونیهای مشاغل آزاد و تعاونیهای صیادان. [8]

- هر یک از شرکتهای تعاونی در رشته‌های "مصرف" یا "کار و پیشه" که با عضویت کارگران و سایر کارکنان صنایع و خدمات و حرف تشکیل شود و حداقل سه چهارم اعضاء شرکت نزد سازمان بیمه‌های اجتماعی بیمه باشند شرکت تعاونی کارگری خوانده می [9].

- جمع بین هدف‌ها و عملیات انواع شرکتهای تعاونی از یک رشته یا از رشته‌های سه گانه فوق در صورتی ممکن خواهد بود که به سبب اوضاع و احوال و شرایط خاص و مقتضیات محلی مجوز آن قبلاً از وزارت تعاون و امور روستاها تحصیل شده باشد و این شرکتهای می

عضویت به‌های تعاونی رشته‌های مربوط را نیز داشته باشند. [10]

- تشکیل و ثبت شرکتهای تعاونی

- شرکت تعاونی طبق تصمیم مجمع عمومی مؤسس تشکیل می‌گردد. در مجمع مذکور اساسنامه شرکت مطرح و با رای اکثریت [11] اعضاء حاضر در جلسه به تصویب می‌رسد و همچنین اولین هیأت مدیره و بازرسی یا بازرسان شرکت با اکثریت نسبی اعضاء حاضر انتخاب و مأموریت ثبت شرکت به هیأت مدیره‌ای که قبولی خود را کتباً اعلام کرده باشند داده می‌شود.

- در جلسات مجمع مؤسس تعداد اعضاء موافق با اساسنامه نباید کمتر از آن عده از داوطلبان تشکیل شرکت که با مصوبات مجمع عمومی مؤسس موافق نباشند اعم از اینکه در مجمع عمومی مؤسس حضور یافته یا نیافته باشند در صورتی که یک هفته پس از تشکیل مجمع مخالفت خود را کتباً اعلام نمایند، حق استرداد تقاضای عضویت خود و مبالغی را که برای خرید سهم یا سهام پرداخته - در این صورت سرمایه شرکت تعاونی به مبلغی پس از کسر وجوه سهام این گونه اشخاص به ثبت خواهد رسید. [12]

- وجوه پرداختی بابت سهام داوطلبان مذکور در این ماده بلافاصله بعد از معرفی امضاها مجاز شرکت باید مسترد گردد.

- در صورتی که تقاضای ثبت شرکتی طبق ماده این قانون به طور قطعی رد شود وزارت تعاون و امور روستاها (یا وزارت کار و امور اجتماعی در مورد شرکتهای تعاونی کارگری) بلافاصله دستور استرداد وجوه پرداختی داوطلبان عضویت را خواهد داد.

- در صورتی که ظرف شش ماه از تاریخ پرداخت بهای سهام به وسیله داوطلبان عضویت نسبت به ثبت شرکت اقدام نشود هر صاحب سهمی می‌تواند برای استرداد وجوه پرداختی خود به وزارت تعاون و امور روستاها و در مورد شرکتهای تعاونی کارگری به وزارت کار و امور اجتماعی نماید، در این صورت وزارت مربوط بلافاصله دستور استرداد وجوه مذکور را خواهد داد.

- اساسنامه و نام اعضاء مؤسس و هیأت مدیره و بازرسی یا بازرسان و مدیر عامل همچنین هر گونه تغییرات بعدی در شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی با رعایت تشریفات مقرر در این قانون و تأیید وزارت تعاون و امور روستاها از نظر تطبیق با مقررات قانون [13] مرکز اصلی شرکت یا اتحادیه به ثبت می‌شود. در مورد شرکتهای تعاونی کارگری ثبت شرکت با تأیید وزارت کار و امور اجتماعی انجام خواهد شد و آن وزارت باید مراتب را کتباً به اطلاع وزارت امور روستاها برساند.

- اساسنامه شرکت تعاونی با توجه به مقررات این قانون باید شامل نکات زیر باشد:

- (با قید کلمه تعاونی) - مرکز اصلی و نشانی شرکت - مدت و حوزه عملیات شرکت،
- موضوع و حدود عملیات شرکت،
- شرایط عضویت - مقررات مربوط به قبول یا عدم قبول عضویت - خروج از عضویت (فوت و یا ترک عضویت) - تعهدات اعضاء - مسئولیت اعضاء.
- سرمایه و تعداد سهام اولیه - ارزش هر سهم - حداکثر تعداد و میزان سهامی که یک عضو ممکن است داشته باشد - بازپرداخت یا انتقال سهام- مقررات مربوط به وکالت یا نمایندگی از

- مقررات مربوط به مجامع عمومی و

- جلسات مجامع عمومی و حد نصاب برای تشکیل آن و فاصله بین دو جلسه.

- اعضاء هیأت مدیره و بازرسان (تعداد، نحوه انتخاب، وظایف، عزل، استعفا و فوت) و مقررات مربوط به جلسات آنان، تعیین صاحبان امضا و اختیارات و مسئولیتهای آنان و همچنین تعیین مرجع تصمیم‌گیرنده برای افتتاح حساب بانکی و نحوه استفاده از وجوه زائد بر احتیاج شرکت. [14]

- سال مالی - مقررات تنظیم ترازنامه و حساب سود و زیان شرکت و گزارشهای هیأت مدیره و بازرسان و طرحها و برنامه‌ها - عملیات شرکت - حسابرسی شرکت.

- طرز عمل شرکت درباره ذخیره قانونی غیر قابل تقسیم و سایر ذخایر.
- سود سالانه سهام و مازاد برگشتی.
- طرز عمل شرکت درباره زیان احتمالی.
- چگونگی اعلام و آگهی تصمیمات شرکت به اعضاء.
- مقررات راجع به عضویت شرکت در سایر شرکتهای تعاونی و اتحادیه‌های تعاونی.
- مقررات مربوط به تغییر اساسنامه.
- موارد انحلال و طرز تصفیه شرکت.
- امکان ادغام با شرکت تعاونی دیگر و ضوابط آن.
- سرمایه‌گذاری در مؤسسات تولیدی به منظور رفع نیازمندیهای حرفه‌ای و شخصی اعضاء با موافقت وزارت تعاون و امور روستاها. [15]
- وزارت تعاون و امور روستاها می‌تواند به دلایل زیر تقاضای ثبت شرکت تعاونی را رد کند و نظر خود را مستدلاً به شرکت اعلام دارد. درمورد شرکتهای تعاونی کارگری این وظیفه بر عهده وزارت کار و امور اجتماعی است.
- عدم تطبیق اساسنامه شرکت با مقررات این قانون.
- تطبیق هدفهای شرکت با مقاصد و هدفهای انواع شرکتهای تعاونی مقرر در این قانون.
- هر گاه شرکت تعاونی که درخواست ثبت آن از طرف وزارت تعاون و امور روستاها و یا وزارت کار و امور اجتماعی رد شده است به تصمیم مذکور اعتراض داشته باشد می‌تواند با ابرخ وصول اعلام نظر وزارت مربوط اعتراض خود را همراه با دلائل و مدارک مربوط به تقاضای ثبت و رونوشت اعلام نظر دائر به رد تقاضای ثبت به شورای رسیدگی و داوری در تعاونی‌های مذکور در این قانون [16] ارسال دارد. نظر شورای مذکور قطعی و
- ثبت شرکت و تغییرات اساسنامه به وسیله آگهی در روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی به اطلاع عموم می‌رسد. شرکت می‌تواند در روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی در صورت لزوم در یکی از جراید محلی و یا نشریات تعاونی و یا با الصاق آگهی در معابر عمومی مرکز شرکت، ثبت و یا تغییرات اساسنامه را اعلام دارد. انتشار آگهی در روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی برای اعلام تغییر هیأت مدیره، بازرسان و مدیر عامل الزامی نیست. [17]
- ر مورد شرکتهای تعاونی روستایی انتشار آگهی ثبت شرکت و تغییرات آن در روزنامه رسمی کشور و جرائد مورد لزوم نیست.

فصل چهارم - مجمع عمومی

- ماده ۲۶ - مجمع عمومی با تصمیم اکثریت اعضاء هیأت مدیره، یا بر اساس درخواست مقامات یا اشخاص زیر به وسیله هیأت مدیره دعوت به تشکیل می‌گردد:
- بازرسان یا اکثریت بازرسان.
- یک پنجم اعضاء شرکت.
- وزارت تعاون و امور روستاها.
- وزارت کار و امور اجتماعی در مورد شرکتهای تعاونی کارگری.
- در صورتی که هیأت مدیره ظرف مدت روز از تاریخ وصول درخواست نسبت به دعوت مجمع عمومی اقدام نکند وزارت تعاون و امور روستاها (یا وزارت کار و امور اجتماعی در مورد شرکتهای تعاونی کارگری) مستقیماً مجمع عمومی را برای رسیدگی به موضوع یا موضوعاتی که نظر است دعوت خواهد کرد.
- دعوت مجمع عمومی با قید دستور و روز و ساعت و محل تشکیل آن باید حداقل پانزده

روز قبل از تشکیل جلسه به وسیله انتشار آگهی در جراید محلی و با الصاق آگهی در مراکز و معابر حوزه عمل و محل کار شرکت و یا دعوتنامه کتبی انجام گیرد. [18]

- جلسه مجمع عمومی را رییس هیأت مدیره و در غیاب او یکی از اعضای هیأت مدیره افتتاح می‌کند. در جلسه مجمع ابتدا برای انتخاب یک رییس و یک نایب رییس، یک منشی و سه نفر ناظر از میان اعضا اقدام خواهد شد.

- مجمع عمومی که طبق مفاد تبصره ماده این قانون دعوت و تشکیل می

وسيله مسن‌ترین عضو حاضر در جلسه افتتاح خواهد

- صورت جلسات مجامع عمومی و تصمیمات متخذه در آن توسط منشی مجمع در دفتر مخصوصی ثبت می‌شود و به امضای رییس و منشی مجمع و نظار خواهد رسید و رونوشت آن به وسیله رییس مجمع به هیأت مدیره ابلاغ می

- صورت جلسات مجامع عمومی به عنوان اسناد شرکت باید همواره عیناً در شرکت

- هر یک از اعضا می‌تواند منتهی ظرف پنج روز قبل از تشکیل مجمع عمومی مورد یا موارد دیگری غیر از موضوعاتی که در دعوتنامه تشکیل مجمع عمومی قید شده است برای طرح در همان مجمع توسط مقامی که مجمع عمومی را دعوت کرده است پیشنهاد کند و مقام کننده مجمع مکلف است پیشنهاد مربوط را در مجمع طرح کند تا در صورت تصویب در دستور جلسه بعد از تنفس همان مجمع قرار گیرد و پیشنهاد طرح هر موضوع جدید در جلسات مجمع از طرف هر یک از اعضا موکول است به موافقت رییس مجمع و تصویب اکثریت اعضا حاضر در جلسه و در هر دومورد اتخاذ تصمیم درباره موضوع یا موضوعاتی که علاوه بر دستور جلسه آگهی شده به مجمع پیشنهاد می‌شود به جلسه بعد از تنفس همان مجمع که نباید زودتر از بیست روز و دیرتر از سی روز (با دعوت از اعضا) تشکیل گردد موکول خواهد شد. در صورتی که جلسه مجمع عمومی به عنوان تنفس تعطیل گردد هی رئیس مجمع عمومی در جلسه بعد همان خواهد بود که در اعلام تنفس انتخاب شده است مگر اینکه یک یا چند نفر از آنان در مجمع عمومی حاضر نشده باشند که در این صورت به جای اشخاص غائب افراد دیگری انتخاب خواهند

[19].

- مجمع عمومی شرکت تعاونی به سه صورت زیر تشکیل می :

- مجمع عمومی مؤسس موضوع فصل سوم این قانون.

- مجمع عمومی عادی.

- مجمع عمومی فوق

- مجمع عمومی عادی حداقل سالی یک بار ظرف شش ماه پس از پایان سال مالی

شرکت تشکیل می‌شود و در موارد مقتضی می هر موقع از سال مجمع عمومی عادی را العاده تشکیل داد.

- وظایف مجمع عمومی عادی به شرح زیر است:

- انتخاب هیأت مدیره و بازرس یا بازرسان و یا تغییر هر یک از آنها.

- رسیدگی و اتخاذ تصمیم درباره ترازنامه و حساب سود و زیان شرکت پس از استماع گزارش هیأت مدیره و بازرسان.

- اخذ تصمیم درباره گزارشها و پیشنهادهای حسابرسان بر اساس نتایج حسابرسی شرکت.

- تعیین خط مشی و برنامه‌های شرکت و تصویب بودجه و تعیین ضوابط و معیارهای لازم برای حقوق و دستمزد و میزان تضمین ابوابجمعی مدیر عامل و کارکنان شرکت (بنا به پیشنهاد هیأت مدیره).

- اخذ تصمیم نسبت به ذخایر و پرداخت سود سهام و مازاد درآمد و تقسیم آن طبق اساسنامه.

- اتخاذ تصمیم درباره پیشنهادها هیأت مدیره در مورد اعتبارات درخواستی و یا سرمایه‌گذاریهای شرکت.

- تصویب آیین های معاملات و سایر آیین های داخلی شرکت.

- اتخاذ تصمیم درباره شکایت عضوی که اخراج شده و یا کسی که درخواست عضویت او از طرف هیأت مدیره پذیرفته نشده است یا ارجاع امر به هیأتی مرکب از پنج نفر از اعضاء مجمع عمومی، تصمیم متخذه از طرف مجمع عمومی یا هیأت پنج نفری قطعی است.

- عضو اخراج شده حق دارد اعتراض خود را کتباً به وسیله بازرس یا بازرسان و یا در غیاب آنها از طریق وزارت تعاون و امور روستاها (یا وزارت کار و امور اجتماعی در مورد شرکتهای تعاونی کارگری) اعلام دارد تا در نخستین مجمع عمومی مطرح گردد و در این صورت می‌تواند برای دادن توضیحات لازم بدون داشتن حق رأی در مجمع شرکت نماید.

- تصویب گزارش [20] تغییرات سرمایه در دوره مالی قبل همچنین تعیین مبلغی که بابت باز پرداخت سهام اعضاء سابق در دوره مالی بعد باید پرداخت

- اتخاذ تصمیم درباره عضویت شرکت در شرکتهای و اتحادیه‌های تعاونی و میزان سهام یا حق عضویت سالانه پرداختی به اتحادیه طبق موازین این قانون.

- رسیدگی و اتخاذ تصمیم درباره سایر اموری که به مجمع پیشنهاد می‌آیند اساسنامه شرکت باشد.

- مجمع عمومی عادی با حضور نصف بعلاوه یک اعضاء یا وکلای آنان رسمیت پیدا می‌کند و در صورت به دست نیامدن حد نصاب مذکور، آگهی دعوت مجدد مجمع عمومی باید حداکثر ظرف پانزده روز با رعایت مفاد ماده این قانون با همان دستور جلسه قبلی منتشر شود. جلسه دوم با حضور عده حاضر که نباید از نفر، بدون در نظر گرفتن وکالت موضوع ماده این قانون (استثنای نمایندگی موضوع ماده این قانون) کمتر باشد، رسمیت خواهد یافت. در صورت عدم تشکیل جلسه دوم هر ذیحقی می‌تواند برای رسیدگی به موضوع یا درخواست انحلال شرکت به وزارت تعاون و امور روستاها یا وزارت کار و امور اجتماعی (در مورد شرکتهای تعاونی کارگری) مراجعه نماید. وزارت تعاون و امور روستاها (یا وزارت کار و امور اجتماعی در مورد شرکتهای تعاونی کارگری) پس از رسیدگیهای لازم هرگاه تشکیل مجدد مجمع عمومی را ضرور بداند به طریقی مقتضی اقدام خواهند نمود و در صورتی که پس از رسیدگیهای لازم انحلال شرکت یا اتحادیه را لازم تشخیص دهد بلافاصله مجمع عمومی فوق‌العاده را جهت اتخاذ تصمیم در مورد انحلال دعوت خواهد نمود و اگر مجمع عمومی فوق‌العاده مزبور هم به حد نصاب قانونی روستاها (یا وزارت کار و امور اجتماعی در مورد شرکتهای و اتحادیه‌های تعاونی کارگری) به جانشینی مجمع عمومی العاده حکم به انحلال شرکت یا اتحادیه می‌دهد و نسبت به تعیین هیأت تصفیه از بین اعضاء یا اشخاص صاحب صلاحیت دیگر اقدام خواهد کرد. [21]

- تصمیمات مجمع عمومی عادی با اکثریت اعضاء حاضر در مجمع اتخاذ می‌شود.

مورد انتخاب هیأت مدیره و بازرسان که تصمیمات مجمع به اکثریت نسبی خواهد بود. [22]

- در صورتی که در جلسه مجمع عمومی مذاکرات به اخذ تصمیم منتهی نشود جلسه به عنوان تنفس تعطیل می‌گردد و جلسه بعدی که منحصرأً برای تعقیب مذاکرات و اتخاذ تصمیم درباره جلسه قبلی تشکیل می‌شود نباید از جلسه اول بیش از

- مجمع عمومی فوق‌العاده برای رسیدگی و اتخاذ تصمیم نسبت به موارد زیر تشکیل

می :

- تغییر مواد اساسنامه.

- ادغام با شرکت دیگر.

- انحلال شرکت.

- مجمع عمومی فوق‌العاده با حضور حداقل سه چهارم اعضاء شرکت و یا وکلای آنان رسمیت پیدا می‌کند. در صورت عدم حصول این حد نصاب با رعایت ماده آگهی دعوت مجمع با ذکر دستور و تاریخ تشکیل جلسه و نتیجه جلسه قبل منتشر می‌شود.

این جلسه با حضور حداقل نصف به علاوه یک اعضا یا وکلای آنان رسمیت پیدا می‌کند و در صورت عدم حصول حد نصاب، مجمع برای بار سوم با همان ترتیب دعوت می‌شود.

حضور اعضاء حاضر که نباید از هفت نفر کمتر باشد رسمیت پیدا می‌کند. در صورت عدم

تشکیل جلسه سوم هر ذیحقی می‌تواند برای رسیدگی به موضوع و انحلال شرکت به امور روستاها (یا وزارت کار و امور اجتماعی در مورد شرکتهای تعاونی کارگری) مراجعه نماید. این صورت طبق ماده این قانون عمل خواهد شد. [23]

- تصمیمات مجمع عمومی فوق‌العاده با اکثریت سه چهارم اعضای حاضر در جلسه مجمع اتخاذ می‌شود.

- ملاک تشخیص تعداد اعضای حاضر در جلسات مجمع عمومی ورقه حضور و غیابی است که حاضران در بدو ورود اصالتاً و یا وکالت این قانون آن را امضاء می‌کنند.

- هیأت مدیره

- اداره امور شرکت طبق اساسنامه بر عهده هیأت مدیره‌ای مرکب از حداقل سه نفر عضو اصلی خواهد بود که در مجمع عمومی عادی برای مدت سه سال از بین اعضای شرکت با رأی مخفی انتخاب می‌شوند. مجمع عمومی همزمان با انتخاب این عده نفر عضو علی‌البدل نیز با همان شرایط بخواهد نمود تجدید انتخاب هر یک از اعضاء اصلی و علی [24]

- ترک عضویت و یا ممنوعیت قانونی که مانع از انجام وظیفه هر یک از اعضاء اصلی بشود یکی از اعضاء علی‌البدل برای بقیه مدت مقرر به جانشینی وی در جلسات هیأت مدیره دعوت می‌شود.

- در صورت استعفای دسته‌جمعی هیأت مدیره مجمع عمومی به تقاضای هر یک از اعضای مستعفی و یا اعضای علی‌البدل و یا بازرس یا بازرسان یا یک پنجم اعضای شرکت یا وزارت تعاون و امور روستاها (یا وزارت کار و امور اجتماعی در مورد شرکتهای تعاونی کارگری) برای هیأت مدیره جدید دعوت می‌شود.

- در صورتی که به علل استعفا - فوت یا ممنوعیت قانونی - هیأت مدیره از اکثریت مقرر در اساسنامه برای اداره امور شرکت خارج گردد مجمع عمومی بر اساس ماده این قانون دعوت خواهد شد تا نسبت به تکمیل اعضای هیأت مدیره اقدام کند.

- در فاصله مدت لازم برای انتخاب و تکمیل اعضای هیأت مدیره برای اداره امور جاری شرکت با نظر وزارت تعاون و امور روستاها (یا وزارت کار و امور اجتماعی در مورد شرکتهای تعاونی کارگری) برای جانشینی اشخاصی که به یکی از علل فوق در هیأت مدیره شرکت نمی‌کنند از میان اعضای شرکت تعداد لازم موقتاً انتخاب خواهد شد.

مسئولیت اعضای هیأت مدیره که بدین نحو موقتاً انتخاب می‌شوند عیناً همان مسئولیت‌هایی است که برای هیأت مدیره در این فصل پیش‌بینی شده.

- هیأت مدیره از بین خود یک رئیس و یک نایب رئیس و یک منشی انتخاب خواهد کرد.

- خلاصه مذاکرات [25] و تصمیمات هیأت مدیره در دفتری به نام دفتر صورت جلسات هیأت مدیره ثبت می‌گردد و به امضای اعضای هیأت مدیره حاضر در هر جلسه می‌شود.

- تصمیمات هیأت مدیره در جلساتی که با اکثریت اعضای هیأت مدیره به دعوت رئیس یا نایب رئیس یا مدیر عامل تشکیل می‌شود، برای اتخاذ تصمیم، رأی اکثریت اعضای حاضر در جلسه ضروری است.

- خدمات هیأت مدیره در شرکت افتخاری و بلاعوض است.

- هرگاه یکی از اعضای هیأت مدیره شرکت یا اتحادیه تعاونی علاوه بر وظایف خاص سمت خود عهده دار خدمات دیگری در شرکت گردد می‌تواند با تصویب مجمع عمومی حق دریافت دارد. [26]

- نخستین هیأت مدیره شرکت موظف است ظرف یک ماه از تاریخ جلسه مجمع مؤسس

برای ثبت شرکت در مراجع ذیصلاحیت اقدام قانونی به عمل آورد.

- استخدام و اخراج کارکنان شرکت بر اساس مقرراتی است که از طرف مجمع عمومی تصویب می‌شود و اخذ تضمین از مدیر عامل و سایر کارکنان شرکت بر اساس مصوبات مجمع عمومی همچنین قبول درخواست عضویت و اخذ تصمیم نسبت به انتقال سهام اعضاء به یکدیگر و عضو طبق مقررات این قانون و نظارت بر مخارج جاری و رسیدگی به حسابهای شرکت و تسلیم به موقع گزارش و ترازنامه سالانه شرکت به بازرسان و مجمع عمومی و تعیین نماینده برای حضور در جلسات مجامع عمومی شرکتها و اتحادیه‌هایی که شرکت در آن عضویت دارد از اختیارات هیأت مدیره
- هیأت مدیره حق اخراج عضوی را که به هر عنوان از جانب مجمع عمومی وظیفه یا مأموریتی به وی محول شده است ندارد و اتخاذ تصمیم در اینگونه موارد با مجمع عمومی عادی شرکت است.
- هیأت مدیره می‌تواند برای انجام امور شرکت فرد واجد صلاحیتی را از بین اعضای شرکت (غیر از اعضای هیأت مدیره و بازرسان) و یا از خارج به صورت موظف و به عنوان مدیر عامل منصوب کند که زیر نظر مستقیم آن هیأت طبق اساسنامه شرکت و در حدود مصوبات مجمع عمومی انجام وظیفه نماید. وظایف مدیر عامل طبق آیین ای خواهد بود که بنا به پیشنهاد هیأت مدیره به تصویب مجمع عمومی خواهد رسید.
- هیأت مدیره نماینده قانونی شرکت است و می‌تواند مستقیماً و یا با وکالت با حق توکیل این نمایندگی را در دادگاه‌ها و مراجع قانونی و سایر سازمانها اعمال کند.
- مسئولیت هیأت مدیره در مقابل شرکت مسئولیت وکیل در مقابل موکل است.
- کلیه قراردادها و اسناد تعهدآور شرکت به استثنای مواردی که هیأت مدیره به منظور اداره امور جاری شرکت ترتیب خاصی داده باشد پس از تصویب هیأت مدیره با دو امضای مجاز شرکت معتبر خواهد بود.
- هیأت مدیره وظایف خود را به صورت جمعی انجام می‌دهد و هیچیک از اعضای هیأت مدیره حق ندارد از اختیارات هیأت منفرداً استفاده کند مگر در موارد خاص با داشتن وکالت یا نمایندگی از طرف هیأت مدیره.
- اعضای هیأت مدیره مشترکاً مسئول جبران هر گونه زیانی هستند که در نتیجه اعمال آنان و یا عدم رعایت این قانون به شرکت وارد شود.
- پس از انقضای مدت مأموریت هیأت مدیره در صورتی که انتخاب هیأت مدیره جدید انجام نشده باشد هیأت مدیره سابق تا انتخاب و قبولی هیأت مدیره جدید کماکان وظایف محوله را انجام داده و مسئولیت اداره امور شرکت را بر عهده خواهند داشت.
- هیچیک از اعضای هیأت مدیره یا بازرسان و یا مدیر عامل یک شرکت تعاونی نمی‌تواند عضویت هیأت مدیره یا مدیریت عامل و یا سمت بازرسان شرکت تعاونی دیگری از همان نوع را قبول کند.
- انتخاب اتباع بیگانه به سمت عضو هیأت مدیره یا مدیر عامل یا بازرسان شرکت تعاونی حدود مقررات جاری کشور بلامانع خواهد بود.
- محجور یا ورشکسته به تقصیر و کسی که به علت ارتکاب به جنایت یا یکی از های مؤثر سابقه محکومیت دارد نمی‌تواند عضویت در هیأت مدیره و بازرسان و مدیر عامل شرکت را داشته باشد.

ماده ۵۴ - مجمع عمومی شرکت تعاونی، بازرسان یا بازرسانی را از میان اعضای شرکت برای مدت یک سال مالی انتخاب می‌کند تجدید انتخاب بازرسان یا بازرسان قبلی بلامانع است.

- وظایف بازرس به شرح زیر است:
- نظارت بر انطباق نحوه اداره امور شرکت با مقررات اساسنامه و آیین های مصوب و تصمیمات مجامع عمومی، برای این منظور بازرسان می‌توانند هر موقع که مقتضی بدانند به نحوی که به عملیات جاری شرکت لطمه وارد نشود کلیه حسابها و دفاتر و اسناد و مدارک مالی و دارایی نقدی و برگهای بهادار و موجودی کالا و غیره را شخصاً و در صورت لزوم با استفاده از کارشناس [\[27\]](#) رسیدگی کنند.
- اعلام کتبی تخلفات و بی‌ترتیبیهای احتمالی موجود در نحوه اداره امور شرکت به هیأت مدیره و تقاضای رفع نقیصه.
- رسیدگی به حسابهای شرکت حداقل سالی دو بار و مخصوصاً رسیدگی به صورت حسابها و جلسه مجمع عمومی سالانه.
- دعوت مجمع عمومی بر اساس ماده این قانون در صورت لزوم.
- نظارت در اجرای تذکرات و پیشنهادهای وزارت تعاون و امور روستاها (یا وزارت کار و امور اجتماعی در مورد شرکت‌های تعاونی کارگری) و حسابرسی که از شرکت حسابرسی کرده تقدیم گزارش لازم در این باره به مجمع عمومی.
- بازرسان حق دخالت مستقیم در امور شرکت ندارند و می‌توانند بدون حق رأی در جلسات هیأت مدیره شرکت کنند و نظرات خود را نسبت به مسائل جاری شرکت اظهار دارند، این نظرات باید در صورت جلسه هیأت مدیره با امضاء آنها درج شود.
- با خاتمه مدت مأموریت بازرسان تا زمانی که بازرسان جدید انتخاب نشده قبلی کماکان مسئولیت انجام وظایف محوله را برعهده خواهند داشت.
- بازرسان برای انجام وظیفه خود حق دریافت هیچگونه وجهی اعم از حقوق و دستمزد و یا پاداش ندارند.
- در صورتی که هر یک از بازرسان ضمن انجام وظایف خود تشخیص دهد که هیأت مدیره در انجام وظایف خود مرتکب تخلفاتی شده است و عملیات آنها مخالف اساسنامه و تصمیمات مجمع عمومی و مقررات آیین های مصوب می‌باشد باید مجمع عمومی را برای رسیدگی موضوعات مورد نظر و اتخاذ تصمیم لازم دعوت نماید.
- معاملات شرکت با هر یک از اعضاء هیأت مدیره یا بازرسان تابع مقررات و ضوابطی خواهد بود که به تصویب مجمع عمومی عادی شرکت [\[28\]](#).

فصل هفتم - اتحادیه‌های تعاونی

- ماده ۶۰ - اتحادیه تعاونی بر اساس مقررات پیش‌بینی شده در این فصل و ضوابط مربوط به تشکیل شرکتهای تعاونی از عضویت شرکتهای تعاونی یا اتحادیه‌های تعاونی با یکدیگر تشکیل می‌شود.
- اتحادیه تعاونی به سه منظور زیر تشکیل می‌شود:
- اتحادیه تعاونی برای پیشرفت اداره امور و حفظ و حمایت تعاونیهای عضو و ایجاد هماهنگی و توسعه تعلیمات و حسابرسی آنها که به تدریج تشکیل می‌شود.
- این نوع اتحادیه‌ها به دو شکل منطقه‌ای و مرکزی تشکیل می‌شود:
- اتحادیه منطقه‌ای برای هر یک از رشته‌های تعاونی مذکور در فصل دوم این قانون با نام اتحادیه تعاونی نظارت و هماهنگی تعاونیهای رشته
- اتحادیه مرکزی تعاونیهای رشته مورد نظر.
- اتحادیه‌های تعاونی نظارت و هماهنگی منطقه‌ای و یا اتحادیه‌های مرکزی مذکور در این بند مجاز به انجام فعالیت‌های تجاری و اعتباری برای شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی عضو نیستند مگر در حدود انجام وظایف مندرج در این قانون.
- غیر از مبلغی که از طرف شرکت‌های تعاونی عضو برای عضویت در اتحادیه‌های تعاونی

نظارت و هماهنگی (اتحادیه منطقه‌ای) و یا اتحادیه‌های تعاونی منطقه‌ای برای عضویت در اتحادیه مرکزی به عنوان سرمایه باید پرداخت شود خدمات اتحادیه برای واحدهای عضو در قبال عضویت سالانه‌ای انجام می‌گیرد که میزان آن برای هر واحد عضو به تناسب تعداد اعضاء و یا درصدی از درآمد سالانه آن در اساسنامه اتحادیه تعیین می‌شود.

- اتحادیه تعاونی برای انجام امور اقتصادی و توسعه معاملات و عملیات بازرگانی شرکت‌های تعاونی و یا اتحادیه‌های عضو - حوزه عمل این نوع اتحادیه‌ها در هر مورد به تبعیت از مصالح اقتصادی و بازرگانی واحدهای عضو و تأیید وزارت تعاون و امور روستاها تعیین می‌شود.

در این نوع اتحادیه‌های تعاونی باید جمله‌ای که معرف نوع کار و عملیات اتحادیه باشد به نام آن اضافه شود و حداقل تعداد عضو مذکور در تبصره ماده این قانون در آن رعایت نمی‌شود.

- اتحادیه تعاونی اعتباری که به تدریج برای انجام خدمات اعتباری مورد نیاز واحدهای عضو با تأیید وزارت تعاون و امور روستاها و موافقت شورای پول و اعتبار به صورت منطقه‌ای و بر اساس مقررات فصل هشتم این قانون تشکیل می‌شود.

- در اتحادیه‌های تعاونی اعتباری مازاد درآمد سالانه (عیناً به حساب ذخیره قانونی غیر قابل تقسیم منتقل می‌شود).

- وظایف اتحادیه‌های نظارت و هماهنگی به شرح زیر است:

- کمک به پیشرفت امور شرکتها و اتحادیه‌های عضو از طریق:

- فراهم کردن وسائل توسعه تعلیمات و ترویج تعاونی و آموزش حرفه‌ای و جمع‌آوری اطلاعات مورد لزوم در این زمینه و انجام تبلیغات و

- راهنمایی و کمک به شرکتها و اتحادیه‌های عضو در امور اداری و سازمانی و مدیریت امور فنی و انجام خدمات مختلف از قبیل چاپ و تهیه دفاتر و اوراق و فرمهای چاپی مشترک.

- نظارت بر فعالیت شرکتها و اتحادیه‌های عضو به منظور اطمینان از اجرای مقررات این قانون و اساسنامه و مصوبات مجامع عمومی.

- ایجاد هماهنگی و همکاری بین شرکتها و اتحادیه‌های عضو.

- داوری و رفع اختلاف بین واحدهای تعاونی عضو در صورتی که در اساسنامه آنها پیش‌بینی لازم

- حسابرسی شرکتها و اتحادیه‌های عضو در صورتی که وزارت تعاون و امور روستاها صلاحیت اتحادیه را برای این کار تشخیص دهد.

- شرکت در شوراها و کمیسیونهای مقرر در این قانون.

- دفاع از منافع شرکتها و اتحادیه‌های عضو در روابط آنها با سازمانها و مؤسسات دولتی و عمومی و سایر رشته‌های تعاونی مصرح در این قانون.

- ایجاد و بسط همکاری با سایر تعاونیهای کشور.

- ایجاد روابط با مؤسسات جهانی تعاون و اتحادیه‌های تعاونی سایر کشورها.

- تا زمانی که اتحادیه‌های نظارت و هماهنگی مناطق و یا اتحادیه‌های مرکزی تشکیل نشده است وزارت تعاون و امور روستاها (کار و امور اجتماعی در مورد شرکتها تعاونی کارگری) وظایف این اتحادیه‌ها را در حدود امکانات خود [29] انجام خواهد داد.

- تا زمانی که به تشخیص وزارت تعاون و امور روستاها موجبات تشکیل اتحادیه‌های تعاونی موضوع ماده این قانون فراهم نشده است، شرکتها تعاونی تهیه و توزیع در هر شهرستان می‌توانند اتحادیه واحدی را برای انجام تمام یا قسمتی از وظایف اتحادیه‌های سه مذکور در ماده این قانون تشکیل دهند. [30]

- ز تشکیل اتحادیه‌های نظارت و هماهنگی در هر منطقه شرط استفاده از عنوان و مزایا و معافتهای تعاونی شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی در رشته‌ای که اتحادیه نظارت و هماهنگی آن تشکیل شده است قبول عضویت آن اتحادیه خواهد بود.

- اعمال حق رأی شرکت‌های عضو در مجامع اتحادیه‌های مصرح در این قانون به شرح زیر

- در اتحادیه تعاونی نظارت و هماهنگی هر شرکت یا اتحادیه عضو یک رأی.
- در اتحادیه تعاونی که به منظور تأمین هدف‌های اقتصادی و یا اعتباری تشکیل می‌شود هر شرکت به تعداد اعضاء و یا ترکیبی از تعداد اعضاء و حجم معاملات خود با اتحادیه.
- تا زمانی که اتحادیه‌های تعاونی نظارت و هماهنگی مناطق مختلف قدرت مالی و وسائل و تجهیزات کافی ندارند وزارت تعاون و امور روستاها (یا وزارت کار و امور اجتماعی در مورد شرکتهای تعاونی کارگری) موجبات تسهیل عملیات و فعالیت آنها را فراهم خواهد کرد.

فصل هشتم - اعتبارات تعاونی

- وزارت تعاون و امور روستاها به تدریج با توسعه شرکتهای تعاونی مصرفکنندگان اعتبار - صاحبان حرفه‌ها و صنایع دستی - صیادان و اتحادیه‌های تعاونی بازرگانی آنها همچنین پیشرفت عملیات شرکتهای تعاونی روستایی و کشاورزی در هر منطقه تعاونی اقدامات لازم را برای تنویق و کمک به تشکیل اتحادیه تعاونی اعتباری همان منطقه برای هر یک از انواع شرکتهای مذکور و اتحادیه‌های تعاونی بازرگانی آنها فراهم خواهد کرد. در مورد شرکتهای تعاونی کارگری وظایف مقرر در این ماده را وزارت کار و امور اجتماعی انجام خواهد داد.

- اتحادیه‌های تعاونی روستایی می‌توانند با تصویب مجمع عمومی و با توجه به مقررات مربوط و موافقت وزارت تعاون و امور روستاها قسمتی از سهام بانک تعاون کشاورزی - مرکزی تعاون روستایی ایران - سازمان تعاون مصرف شهر و روستا - سازمان ترویج و فعالیتهای غیر کشاورزی و سایر شرکتهای دولتی را خریداری نمایند. [31]
- سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران می‌تواند اعتبارات مورد نیاز اتحادیه‌های تعاونی روستایی صاحب سهم خود را به آنها پرداخت نماید. [32]

- شرکتهای و اتحادیه‌های تعاونی تهیه و توزیع می‌توانند برای تأمین اعتبار مورد نیاز خود به هر یک از بانکهای خصوصی کشور مراجعه کنند و در چنین صورتی مکلفند نام بانک طرف معامله را به وزارت تعاون و امور روستاها اعلام نمایند. وزارت تعاون و امور روستاها بر اخذ وام یا اعتبار همچنین بر تودیع سپرده‌های شرکتهای و اتحادیه‌های مزبور در بانکها نظارت خواهد نمود. [33]
- با تشکیل اتحادیه تعاونی اعتباری کشاورزی و روستایی در هر منطقه تعاونی سهام اتحادیه‌های تعاونی کشاورزی و روستایی منطقه در بانک تعاون [34] کشاورزی ایران به عنوان قسمتی از سرمایه آنها به حساب اتحادیه تعاونی اعتباری کشاورزی و روستایی منطقه در بانک مذکور منت می‌شود و از آن پس اتحادیه تعاونی اعتباری کشاورزی و روستایی منطقه به جای اتحادیه‌های تعاونی کشاورزی و روستایی همان منطقه صاحب سهم در بانک تعاون کشاورزی ایران خواهد بود.

- اتحادیه‌های تعاونی اعتباری به تبعیت از مقررات و ضوابطی که وسیله بانک تعاون کشاورزی ایران تهیه می‌شود مجاز به انجام عملیات اعتباری برای پیشرفت معاملات و توسعه عملیات اقتصادی و بازرگانی شرکتهای و اتحادیه‌های عضو خواهند بود و می‌توانند به نمایندگی بانک کشاورزی ایران فقط برای شرکتهای صاحب سهم و اتحادیه‌های تعاونی عضو خود در مذ حسابهای سپرده باز کنند. در مورد اتحادیه‌های تعاونی اعتباری کارگری قبول پس نمایندگی بانک رفاه کارگران مجاز خواهد بود و این قبیل اتحادیه‌ها برای انجام عملیات اعتباری به تبعیت از مقررات و ضوابطی که وسیله بانک رفاه کارگران تعیین خواهد شد اقدام خواهد کرد.
- مادام که اتحادیه تعاونی اعتباری برای هر یک از انواع شرکتهای تعاونی مصرفکنندگان - ها و صنایع دستی و صیادان و اتحادیه‌های تعاونی بازرگانی آنها در یک

منطقه تشکیل نشده باشد این نوع شرکتهای و اتحادیه‌های بازرگانی آنها در منطقه می‌توانند برای استفاده از اعتبارات مورد لزوم به منظور توسعه معاملات و عملیات بازرگانی خود و ایجاد ساختمانها و تأسیسات لازم از قبیل فروشگاه، انبار، سردخانه با توجه به امکان بانک تعاون کشاورزی ایران و به میزان اعتباراتی که همه‌ساله به وسیله مجمع عمومی این بانک برای انجام

اینگونه معاملات در سراسر کشور اختصاص داده می‌شود از اعتبارات آن بانک استفاده کنند. نسبت به تأمین اعتبارات مورد نیاز شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی‌کارگری بانک رفاه کارگران در حدود امکان اقدام لازم خواهد کرد.

- با تشکیل اتحادیه‌های تعاونی اعتباری از شرکتها و اتحادیه‌های مذکور در این ماده، اعتبارات بانک تعاون کشاورزی ایران برای توسعه امور و پیشرفت معاملات و عملیات بازرگانی آنها منحصراً از طریق اتحادیه‌های تعاونی اعتباری مربوط اعطاء خواهد شد.

- کلیه عملیات بانکی اتحادیه‌های تعاونی اعتباری و یا شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی که از بانک تعاون کشاورزی ایران اعتبار می‌گیرند از قبیل افتتاح حسابهای بانکی و نقل و انتقال وجوه و غیره به وسیله شعبه‌ها و یا نمایندگیهای بانک تعاون کشاورزی ایران انجام خواهد شد.

- شرکتها و تعاونی‌های مکلند به منظور استقراض با تساوی شرایط اعتباری در مرحله اول از مؤسسات اعتباری و بانکی موجود احتیاجات خود را تحصیل نمایند و چنانچه نتوانند از اینگونه مؤسسات احتیاجات خود را تأمین نمایند می‌توانند با تأیید نماینده وزارت تعاون و امور روستاها (یا نماینده وزارت کار و امور اجتماعی در مورد تعاونیهای کارگری) از سایر منابع استقراض نمایند.

- شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی که به اعطای اعتبارات مبادرت می‌ورزند مکلند هر شش ماه یک بار اطلاعاتی درباره کمیّت و کیفیت صورتی که وزارت تعاون و امور روستاها تهیه خواهد نمود در اختیار آن وزارتخانه قرار دهند و در مورد تعاونیهای کارگری برای وزارت کار و امور اجتماعی ارسال خواهد شد.

فصل نهم - شرکتها و تعاونی کشاورزی و روستایی

ماده ۷۳ - شرکت تعاونی کشاورزی با مشارکت کشاورزان - باغداران - دامداران - دامپروران - وورش‌دهندگان کرم ابریشم - ماهی- و روستائیان شاغل در صنایع محلی و روستایی و یا کارگران کشاورزی برای تمام یا قسمتی [35] مقاصد زیر تشکیل می‌شود:

- اندازه و سپرده‌های اعضا به نمایندگی بانک تعاون کشاورزی ایران،
- خرید و تهیه مواد و وسائل مورد احتیاج مصرف شخصی و خانوادگی یا حرفه‌ای اعضا همچنین تهیه وسائل و علوفه دامها و خوراک طیور و وسائل دیگری از این قبیل.
- انجام عملیات جمع‌آوری - نگهداری - تبدیل - بندی و بسته‌بندی، حمل و نقل و یا فروش

- انجام خدمات به منظور بهبود امور حرفه‌ای و یا زندگی اعضا مانند تهیه ماشین آلات کشاورزی و استفاده مشترک از آنها - تهیه وسایل حمل و نقل برای استفاده اعضا و تهیه مسکن - تأمین و توزیع آب مشروب و آب برای مصارف زراعی اعضا با رعایت قانون ملی شدن منابع آب، پیش‌بینی وسائل بهداشتی و بهداشتی و آموزشی به منظور استفاده جمعی و مشترک، توزیع نیروی - ایجاد شبکه تلفن - تلقیح مصنوعی دامها و مبارزه با امراض و آفات نباتی و حیوانی.

- بهره‌برداری جمعی و مشترک از اراضی ملکی و یا استیجاری.
- تأمین اعتبارات و وامهای مورد نیاز اعضا.
- شرکتها و تعاونی روستایی با مشارکت زارعینی که به موجب قوانین و مقررات اصلاحات ارضی صاحب زمین شده یا بشوند برای مقاصد مندرج در بندهای ماده تشکیل می‌شود

- زارعین دیگری که در حوزه عمل شرکتها و تعاونی روستایی به زراعت یا باغداری اشتغال دارند و میزان مالکیت آنها حداکثر از بیست‌هکتار تجاوز ننماید و همچنین ساکنان روستاهای حوزه عمل شرکتها و تعاونی با موافقت هیأت مدیره شرکت می‌توانند به عضویت شرکت تعاونی روستایی آ درآیند. [36]

- شرکتها و تعاونی روستایی با رعایت قوانین و مقررات مربوط به مبادلات مرزی و به شرط تجویز

اساسنامه مجاز به انجام مبادلات مرزی برای عضو و غیر عضو ساکن در حوزه عمل شرکت می [37].

- شرکتهای تعاونی کشاورزی و یا روستایی که از جمله مقاصد آنها رفع حوائج اعتباری اعضا است می توانند با کسب اجازه از وزارت تعاون و امور روستاها به نمایندگی بانک تعاون کشاورزی ایران حسابهای سپرده برای اعضا و غیر اعضا در حوزه فعالیت شرکت باز کنند. [38]

- در شرکتهای تعاونی کشاورزی و یا روستایی که مجاز به انجام عملیات اعتباری باشند مازاد برگشتی [39] حاصل از معاملات اعتباری عیناً به حساب ذخیره قانونی غیر قابل تقسیم شرکت منتقل می

- در اساسنامه اتحادیه های تعاونی کشاورزی یا روستایی که تا قبل از تصویب این قانون تشکیل شده اند و یا در آینده تشکیل می شوند برای نظارت، همچنین پرداخت اعتبار به شرکتهای عضو خود با تشخیص وزارت تعاون و امور روستاها به تدریج تغییرات متناسب با این قانون داده خواهد

فصل دهم - شرکتهای تعاونی صیادان

۶ - شرکت تعاونی صیادان شرکتی است که با عضویت صیادان ماهی و سایر آبزیان برای تمام و یا قسمتی از مقاصد زیر تشکیل می :

- تدارک خدمات جمعی برای اعضای شرکت از قبیل ساخت و تعمیر قایق ها و تهیه وسائل و ادوات صید.

- صید ماهی و سایر آبزیان پس از کسب پروانه صید.

- تأسیس فروشگاه.

- پرداخت مساعده به صیادان.

- تهیه وسائل و تأمین نیازمندیهای حرفه ای و خانوادگی صیادان.

- شرکتهای تعاونی که به وسیله صیادان شرکتهای سهامی شیلات ایران و شیلات جنوب ایران تشکیل شده یا می سرپرستی شرکت های مذکور در فوق خواهند بود و در صورتی که شرکتهای نامبرده در این مورد احتیاج به کمک وزارت تعاون و امور روستاها باشند مراتب را به آن وزارت اعلام خواهند کرد.

- شرکتهای تعاونی صیادان با رعایت قوانین و مقررات مربوط به مبادلات مرزی و به شرط تجویز اساسنامه، مجاز به انجام مبادلات مرزی برای عضو و غیر عضو ساکن در حوزه عمل شرکت می [40].

فصل یازدهم - شرکتهای تعاونی مصرف کنندگان

- شرکت تعاونی مصرف کنندگان برای تهیه انواع کالاهای مصرفی به منظور تأمین نیازمندیهای اعضا و خانواده های آنان همچنین برای انجام تمام یا قسمتی از خدمات زیر و امثال آن تشکیل می :

- تهیه آب

- تأمین وسائل توزیع گاز.

- تأمین وسائل توزیع برق.

- خدمات بهداشتی و درمانی.

- تدارک وسائل حمل و نقل.

- ایجاد باشگاه ها و رستورانها.

- تأسیس انواع آموزشگاهها.

- در اساسنامه شرکت می‌توان پیش‌بینی کرد که معادل نصف مازاد برگشتی حاصل معاملات با غیر عضو در صورت تقاضای او برای خرید سهام شرکت با داشتن شرایط عضویت برای این منظور اختصاص یابد که در این صورت بقیه مازاد برگشتی طبق مقررات این قانون به ذخیره قانونی غیر قابل تقسیم منتقل می‌گردد.

فصل دوازدهم - شرکتهای تعاونی مسکن

- شرکت تعاونی مسکن برای تمام یا قسمتی از امور مندرج زیر تشکیل می‌گردد:

- تهیه زمین و ساختمان خانه و آپارتمانهای مسکونی و واگذاری خانه‌ها و آپارتمانها نقداً یا به اقساط به اعضا و همچنین ایجاد تأسیسات عمومی مورد استفاده مشترک آنان. [41]
- خرید واحدهای مسکونی و فروش آن به اعضا نقداً و یا با اقساط.
- واگذاری واحدهای مسکونی ملکی شرکت به صورت اجاره به اعضا.
- کشی - مهندسی و معماری برای اعضا و نظارت در ساختمانهای متعلق به آنها.
- انجام تعمیرات ساختمانهای ملکی اعضا و یا اقدامات مربوط به لوله‌کشی و کابل کشی و سیم‌کشی و ایجاد دستگاه‌های تهویه و حرارت مرکزی.
- نگاهداری و اداره ساختمانها و تأسیسات و انجام خدمات عمومی مربوط.
- آن دسته از شرکتهای تعاونی مسکن که بنا به علل موجه امر خانه‌سازی و سازی به وسیله آنها به تشخیص وزارت تعاون و امورروستاها میسر نباشد با تصویب مجمع عمومی می‌تواند در مورد واگذاری زمینهای خریداری شده (بدون استفاده از معافیت‌های موضوع این قانون) به اعضا یا فروش و یا تبدیل آن اقدام نمایند. [42]
- منابع مالی و اعتباری شرکتهای تعاونی مسکن عبارتند از:
- سرمایه و ذخایر شرکت.
- انداز اعضا برای تهیه مسکن.
- اعتبارات بخش دولتی شامل: قسمتی از اعتبارات بانک رهنی ایران در های مصوب سالانه آن بانک و اعتباراتی که بدین منظوربانک مرکزی ایران می‌تواند در اختیار آن بانک قرار دهد و های عمرانی از طریق بانک رهنی ایران.
- سایر منابع اعتباری که به وسیله اشخاص و مؤسسات در اختیار این نوع شرکتهای گذاشته می‌گردد.
- در مورد شرکتهای تعاونی کارگری مسکن علاوه بر منابع مالی و اعتباری مذکور در این ماده بانک رفاه کارگران نیز منابع مالی و اعتباری لازم را برای این شرکتهای تأمین می‌نماید.
- اعتبارات مذکور در بندهای با تسهیلات لازم در نرخ بهره و شرایط پرداخت وامها، تا هشتاد درصد هزینه طرح‌های ساختمانی شرکتهای تعاونی مسکن به متقاضی اعتبار اعطاء می‌گردد. [43]
- در شرکت تعاونی مسکن انجام معاملات و ساختمان و تمام اقداماتی که در اساسنامه پیش‌بینی شده است برای غیر عضو ممنوع است.

فصل سیزدهم - شرکتهای تعاونی اعتبار

- شرکت تعاونی اعتبار بین افراد گروه‌های شغلی مختلف طبق مقررات آیین ای که وسیله وزارت تعاون و امور روستاها (یا وزارت کار و امور اجتماعی در مورد تعاونیهای کارگری) تهیه خواهد شد و به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید برای مقاصد زیر تشکیل می‌گردد:

- باز کردن حساب سپرده‌های مختلف منحصرأ برای اعضا شرکت.

- پرداخت وام با دریافت بهره به اعضای شرکت.
- انجام سایر خدمات اعتباری برای اعضاء در حدود امکانات.
- در شرکت تعاونی اعتبار مازاد برگشتی عیناً به حساب ذخیره قانونی غیر قابل تقسیم شرکت منتقل می .
- شرکت تعاونی اعتبار مجاز به انجام عملیات اعتباری برای غیر عضو نیست.

فصل چهاردهم - شرکتهای تعاونی آموزشگاهها

- ماده** - شرکت تعاونی آموزشگاهها شرکتی است که با عضویت دانش آموزان یا دانشجویان مراکز آموزشی به منظور آموزش عملی مقررات شرکت های تعاونی و تعمیم اصول تعاون برای تمام یا قسمتی از مقاصد زیر تشکیل می :
- تشویق اعضاء به پس
 - ایجاد فروشگاه و تهیه وسائل تحصیلی و مصرفی اعضاء.
 - ایجاد رستوران و کافه برای استفاده اعضاء.
 - تدارک وسائظ نقلیه برای ایاب و ذهاب اعضاء.
 - تأسیس باشگاه و تهیه وسائل تفریحات سالم برای استفاده اعضاء.
 - تدارک وسائل بهداشتی و درمانی اعضاء.
 - خرید مصنوعات و کارهای دستی اعضاء از طرف شرکت و فروش آن.
 - شرکتهای تعاونی آموزشگاههایی که سن دانش آموزان آنها کمتر از سن قانونی است با راهنمایی و هدایت مربیان و معلمان تشکیل می .
 - آیین نامه شرکتهای تعاونی مذکور در مواد
 - پرورس و علوم و آموزش عالی تنظیم و پس از یب شورای عالی هماهنگی تعاونیهای کشور به مورد اجراء گذارده می .
 - ثبت شرکتهای تعاونی آموزشگاهها و هر گونه تغییر در اساسنامه و همچنین نحوه انتخاب هیأت مدیره و بازرسان و مدیر عامل و تقسیم مازاد برگشتی از شمول مقررات این قانون مستثنی بوده و مشمول مقررات آیین نامه مذکور در تبصره این ماده خواهد بود. [44]
 - هر شرکت تعاونی آموزشگاهی حسابی در نزدیکترین شعبه یا نمایندگی بانک تعاون کشاورزی ایران و در صورت وجود نداشتن شعبه یا نمایندگی این بانک در محل در نزدیکترین بانک دولتی [45] باز خواهد کرد و کلیه عملیات مالی شرکت و دریافت و پرداخت سپردههای اعضاء باید به وسیله آن بانک انجام شود.

فصل پانزدهم - شرکتهای تعاونی کار

- شرکت تعاونی کار شرکتی است که به منظور تولید کالا یا انجام خدمات با عضویت افرادی که نیروی کار خود را در اختیار شرکت می گذارند تشکیل می .
- در شرکتهای تعاونی کار مازاد برگشتی از درآمد سالانه به تناسب ارزش محصول کار یا ساعات کار انجام شده به وسیله هر یک از اعضاء تقسیم می .

فصل شانزدهم - شرکتهای تعاونی صاحبان حرفهها و صنایع دستی

- شرکت تعاونی صاحبان حرفهها و صنایع دستی برای تهیه مواد اولیه و وسائل مورد نیاز حرفه ای اعضاء و یا ساخت و تغییر شکل نالای مربوط و عملیات تکمیلی صنایع مذکور و یا فروش آنها بین صاحبان حرفهها و صنایع دستی تشکیل می .
- صنعتگر دستی و یا صاحب حرفه ممکن است برای تهیه کالای مورد نظر از وسائل

ماشینی کمکی نیز استفاده کند.

فصل هفدهم - شرکتهای تعاونی صنایع کوچک و تهیه و توزیع [46]

- شرکت تعاونی صنایع کوچک با عضویت صاحبان صنایع یک گروه از صنعت برای تمام یا قسمتی از مقاصد زیر تشکیل می :

- تهیه مواد اولیه مورد نیاز.
- ایجاد آزمایشگاه مواد اولیه یا محصولات ساخته شده.
- تولید وسائل و ابزار مورد احتیاج مشترک اعضا.
- ایجاد گروههای تعمیراتی و نگهداری.
- تحقیق و برنامه ریزیهای مشترک.
- تهیه وسائل توزیع و انجام خدمات بازاریابی. [47]
- شرکت تعاونی تهیه و توزیع و یا صاحبان مشاغل آزاد با عضویت افراد ویا واحدهای صنفی از یک صنف که هر یک مستقیماً مباشر واحدکسبی خود باشند و یا صاحبان مشاغل از یک گروه برای تمام یا قسمتی از مقاصد زیر تشکیل می : [48]
- تهیه وسائل و تدارک انواع خدمات وابسته به کسب یا شغل و ایجاد انبار و وسائل حمل و نقل به منظور بهبودوضع اقتصادی و فنی اعضا شرکت و فعالیتهای واحدهای عضو.
- انجام عملیات مقدماتی و یا تبدیل کالای مورد نظر.
- تهیه کالا به منظور توزیع آن بین اعضا.

فصل هیجدهم -

- هر شرکت تعاونی و یا هر اتحادیه تعاونی می تواند با توجه به مقررات این فصل با هر شرکت و یا اتحادیه تعاونی دیگر به شرطی که از یک نوع و دارای هدفها و عملیات مشابه باشند ادغام شود.

- پیشنهاد ادغام باید در مجمع عمومی فوق العاده هر دو شرکت یا اتحادیه همراه با قبول مطالبات بستانکاران به تصویب برسد. نسخه ای از مصوبات مجمع عمومی هر دو شرکت یا اتحادیه برای تمام اعضا و بستانکاران هر دو شرکت یا اتحادیه همچنین نماینده وزارت تعاون و امور روستاها (یا وزارت کار و امور اجتماعی در مورد شرکت های تعاونی کارگری) فرستاده می
- ترتیب مذکور در ماده این قانون برای اطلاع عموم آگهی می
- هر یک از بستانکاران می توانند تا مدت دو ماه از تاریخ نشر آگهی ادغام نظر خود را به شرکت یا اتحادیه بدهکار و نماینده وزارت تعاون و امور روستاها (یا وزارت کار و امور اجتماعی در مورد شرکتهای تعاونی کارگری) اعلام دارد.

- ای از تصمیم ادغام باید ظرف دو هفته از تاریخ انعقاد مجمع عمومی فوق هر یک از شرکتهای یا اتحادیه ها همراه با آخرین ترازنامه و صورت بدهی ها و مطالبات آن و گزارش حسابرسی که بدین منظور باید تهیه شود و نسخه ای از آگهی ادغام که به شرح ماده است برای وزارت تعاون و امور روستاها (یا وزارت کار و امور اجتماعی در مورد شرکتهای تعاونی کارگری) ارسال شود.

- هر یک از اعضا شرکتهای یا اتحادیه ها در صورتی که با تصمیم ادغام مخالف باشد می تواند حداکثر تا یک ماه نظر خود را کتباً به شرکت یا اتحادیه مربوط همچنین وزارت تعاون و امور روستاها (یا وزارت کار و امور اجتماعی در مورد شرکتهای تعاونی کارگری) اعلام دارد.
- وزارت تعاون و امور روستاها (یا وزارت کار و امور اجتماعی در مورد شرکتهای تعاونی کارگری) با وصول تصمیم ادغام از هر دو شرکت یا اتحادیه همراه با آخرین ترازنامه و صورت ریز

مطالبات و بدهی‌ها و گزارش حسابرسان از وضع هر دو شرکت و یا اتحادیه و همچنین بستانکاران و با توجه به تعداد اعضاء مخالف ادغام ظرف دو ماه نظر خود را مبنی بر مخالفت یا ادغام به هر دو شرکت یا اتحادیه اعلام خواهد داشت.

- در صورتی که وزارت تعاون و امور روستاها (یا وزارت کار و امور اجتماعی در مورد شرکتهای تعاونی کارگری) ادغام را تصویب نکند تصمیم ادغام در هر دو شرکت یا اتحادیه منتفی ادغام در صورتی است که ترتیب قابل قبول بستانکاران برای تصفیه بدهی‌ها هر دو شرکت یا اتحادیه پیش‌بینی شود همچنین تعداد اعضاء مخالف با ادغام در حدی باشد که مجموع اعضاء باقیمانده و سرمایه شرکت یا اتحادیه بعد از ادغام کافی برای انجام هدفها و های آن باشد.

- در صورت موافقت با ادغام هیأت‌های مدیره شرکتها یا اتحادیه‌های مربوط ظرف یک ماه اقدام به دعوت مجمع عمومی فوق‌العاده مشترک شرکتها یا اتحادیه‌ها برای ادغام خواهند نمود.
- مجمع عمومی فوق‌العاده مشترک نسبت به تعیین سرمایه شرکت یا اتحادیه بعد از ادغام همچنین انتخاب هیأت مدیره و بازرس یا بر طبق آیین‌نامه اجرایی این قانون اقدام لازم به عمل خواهد آورد.

- اعضایی که با تصمیم ادغام و انتشار آگهی آن مخالف باشند و از عضویت تعاونیها مستعفی گردند باید ظرف مهلت مقرر مخالفت خود را کتباً اعلام دارند. شرکت یا اتحادیه مربوط مکلف است بدهی‌های سهام آنها را حداکثر ظرف یک ماه نقداً پرداخت نماید.

- هیأت مدیره شرکت یا اتحادیه جدید مصوبات مجمع عمومی فوق‌العاده مشترک را همراه با فهرست اعضاء شرکت یا اتحادیه جدید و تغییراتی که حاصل شده است به ترتیبی که در فصل سوم این قانون مقرر است برای اطلاع وزارت تعاون و امور روستاها (یا وزارت کار و اجتماعی در مورد شرکتهای تعاونی کارگری) و انعکاس در دفاتر ثبت ارسال خواهد داشت.

- با انجام عمل ادغام دارایی و بدهی شرکت یا اتحادیه جدید عبارت خواهد بود از مجموع دارایی و بدهی شرکتها یا اتحادیه‌های قبل از ادغام پس از وضع مطالبات و سهامی که

- شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی روستایی در شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی روستایی دیگر به موجب مقرراتی خواهد بود که وسیله وزارت تعاون و امور روستاها تهیه و به مورد اجرا گذاشته خواهد شد.

فصل نوزدهم - مالیات شرکتهای تعاونی

ماده ۱۰۷ - از درآمد مشمول مالیات شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی با رعایت معافیتهای مقرر در این قانون ۱۰٪ به نام مالیات شرکت وصول می‌گردد و نسبت به بقیه به ترتیب زیر عمل خواهد شد:

- نسبت به آن قسمت از درآمد که طبق تصمیم ارکان صلاحیتدار شرکت یا اتحادیه به عنوان سود سهام برای تقسیم بین اعضاء شرکت تخصیص داده می‌شود پس از وضع مبلغی معادل شش درصد سرمایه منظور شده در آخرین ترازنامه شرکت به نرخ پانزده درصد.

- نسبت به آن قسمت از درآمد که طبق تصمیم ارکان صلاحیتدار شرکت یا اتحادیه به عنوان مازاد برگشتی برای تقسیم بین اعضاء شرکت تخصیص داده می‌شود پس از وضع پنج هزار ریال در مورد هر عضو به نرخ پانزده درصد.

- نسبت به بقیه درآمد مشمول مالیات به نرخ بیست و پنج درصد.
- معافیت موضوع بندهای شامل سود سهام و مازاد برگشتی شرکتهای تعاونی موضوع فصل هفدهم نخواهد بود.

- وجوهی که شرکتهای تعاونی کشاورزی بابت بدهی‌های محصول کشاورزی متعلق به اعضاء که به شرکت تحویل می‌شود پرداخت می‌کننداعم از اینکه به عنوان پیش پرداخت یا مازاد

برگشتی باشد مشمول مالیات شرکت نخواهد بود. این وجوه در محاسبه درآمد مشمول مالیات کشاورزی اهد شد.

- مالیات مازاد برگشتی و سود سهام اتحادیه‌ها به عنوان علی‌الحساب مالیاتی شرکت‌های عضو وصول و موقع محاسبه مالیات شرکت‌های علی‌الحساب مالیاتی منظور و اضافه دریافتی مسترد خواهد شد.

- شرکت‌ها و اتحادیه‌های تعاونی از پرداخت حق تمیر سهام
- در شرکت‌ها و اتحادیه‌های تعاونی ذخائر موضوع بندهای این قانون که در دفاتر شرکت یا اتحادیه منظور شده است جزء هزینه محسوب می‌شود.
- شرکت‌های تعاونی مصرف‌کنندگان - مسکن - کشاورزی و روستایی - صیادان و کلیه اتحادیه‌های تعاونی از پرداخت ده درصد مالیات موضوع صدر ماده این قانون معافند.
- درآمد شرکت‌های تعاونی روستایی متشکل از افراد ساکن حوزه عمل شرکت که به امر کشاورزی مباشرت مستقیم دارند اعم از اینکه تحت سرپرستی وزارت تعاون و امور روستاها با بانک باشند همچنین شرکت‌های تعاونی کارگری مصرف - مسکن و اعتبار و نیز اتحادیه‌های آنها همچنین شرکت‌های تعاونی صنایع دستی و صیادان و آموزشگاه‌ها و اتحادیه‌های آنها به طور کلی از پرداخت مالیات معاف می‌شوند.
- معافیت درآمد کلیه فعالیت‌هایی که طبق قانون مالیات‌های مستقیم مشمول معافیت شناخته شده است شامل شرکت‌ها و اتحادیه‌های تعاونی که به همان فعالیت‌ها اشتغال داشته باشند نیز خواهد بود.

- شرکت‌ها و اتحادیه‌های تعاونی از پرداخت مالیات‌های اضافی موضوع مواد قانون مالیات‌های مستقیم و اصلاحیه آن معاف می‌شوند.
- شرکت‌ها و اتحادیه‌های تعاونی اعتبار و شرکت‌های تعاونی مسکن از لحاظ مالیات بهره قانون مالیات‌های مستقیم خواهند بود.
- انتقالات قطعی و اجاره واحدهای مسکونی از طرف شرکت‌های تعاونی مسکن به آنها مشمول مقررات مالیات بر درآمد املاک قانون مالیات‌های مستقیم نخواهد بود لکن در موارد تشخیص علی‌الرأس درآمد مشمول مالیات طبق مقررات بخش مزبور تعیین خواهد شد.
- در مورد رسیدگی به اختلافات مالیاتی شرکت‌های تعاونی نماینده وزارت تعاون و امور روستاها (و در مورد تعاونی‌های کارگری نماینده وزارت کار و امور اجتماعی) به جای نماینده موضوع () قانون مالیات‌های مستقیم در کمیسیون تشخیص شرکت می‌کند. کمیسیون مجاز است با توجه به اطلاعاتی که از مراجع قانونی مربوط کسب می‌کند و رسیدگی‌هایی که به عمل می‌آورد ضرائب مالیاتی مصوب را در مورد شرکت‌ها و اتحادیه‌های تعاونی تعدیل کند.
- در مورد رسیدگی به اختلافات مربوط به بقایای مالیاتی شرکت‌ها و اتحادیه‌های تعاونی نماینده وزارت تعاون و امور روستاها و در مورد تعاونی‌های کارگری نماینده وزارت کار و امور اجتماعی به جای نماینده مذکور در بند پ [50] قانون مالیات‌های مستقیم در کمیسیون حل شرکت می‌کند.

- کلیه مقررات مربوط به معافیت‌های مالیاتی راجع به شرکت‌های تعاونی از هر قبیل که در قانون مالیات‌های مستقیم مصوب اسفند ۱۳۳۷ اصلاحیه آن منظور شده است ملغی می‌شود.

فصل بیستم - زیان، انحلال و تصفیه شرکت‌ها و اتحادیه‌های تعاونی

- شرکت یا اتحادیه تعاونی می‌تواند زیان سالانه را با تصویب مجمع عمومی از حساب ذخیره قانونی غیر قابل تقسیم تأمین نماید و نمی‌تواند قبل از انتقال مبالغ برداشتی مذکور به حساب ذخیره قانونی غیر قابل تقسیم، درآمد سالهای بعدی شرکت یا اتحادیه را تقسیم کند.

- شرکت‌ها و اتحادیه‌های تعاونی در موارد زیر منحل می‌شوند:

- کاهش سرمایه به میزانی که ادامه عملیات مقدور و یا صلاح نباشد با تصویب مجمع عمومی [51].
- ای که به موجب اساسنامه، شرکت برای انجام آن تأسیس شده است.
- تصمیم مجمع عمومی فوق
- عدم تطبیق عملیات شرکت یا اتحادیه با اساسنامه و مقررات قانونی و یا تعطیل و عدم فعالیت [52] در مهلت هایی که وزارت تعاون و امور روستاها (یا وزارت کار و امور اجتماعی در مورد شرکتهای تعاونی کارگری) مقرر می
- در صورتی که به علل مذکور در بندهای شرکت یا اتحادیه فعالیت نداشته باشد
- زارت تعاون و امور روستاها یا وزارت کار و امور اجتماعی در مورد شرکتهای و اتحادیههای کارگری، به
- جاننشینی مجمع عمومی فوقالعاده درباره انحلال شرکت یا اتحادیه و تعیین هیأت تصفیه و اعلام
- به ثبت محل اقدام خواهد نمود. این حکم در مواردی نیز که شرکت یا اتحادیه طبق تصمیم مجمع
- عمومی فوقالعاده منحل گردیده ولی هیأت تصفیه تعیین نشده و یا اینکه هیأت تصفیه به تشخیص
- وزارت مذکور نتواند به وظایف قانونی خود عمل کند اجرا خواهد شد. [53]
- در موارد مذکور در بند وزارت تعاون و امور روستاها پیشنهاد انحلال شرکت
- یا اتحادیه مربوط را به شورای رسیدگی و داوری در اختلافات تعاونیها خواهد داد
- شورا دارای کلیه اختیارات پیشبینی شده در مجمع عمومی عادی و فوقالعاده برای جلوگیری
- عملیات و فعالیتهاى خلاف قانون شرکت یا اتحادیه مربوط خواهد بود.
- شورای رسیدگی و داوری در اختلافات تعاونیها مکلف است ظرف یک هفته از تاریخ
- پیشنهاد وزارت تعاون و امور روستاها مراتب را به شرکت یا اتحادیه مورد نظر اعلام نماید تا در
- صورتی که به نظر آن وزارت اعتراض داشته باشد دلایل خود را ظرف روز از تاریخ وصول
- شورا کتباً ارسال دارد.
- شورای رسیدگی و داوری در اختلافات تعاونیها مکلف است رأی خود را حداکثر ظرف
- دو ماه از تاریخ وصول پیشنهاد وزارت تعاون و امور روستاها در مورد انحلال صادر نماید، آراء صادره
- قطعی و لازم
- با ابلاغ تصمیم شورای رسیدگی و داوری در اختلافات تعاونیها مبنی بر انحلال شرکت
- یا اتحادیه وزارت تعاون و امور روستاها اقدام به انحلال آن و تعیین هیأت تصفیه کرده و درخواست لغو
- ثبت شرکت یا اتحادیه را از اداره ثبت خواهد کرد.
- در تصفیه شرکت یا اتحادیه پرداخت تعهدات از محل دارایی آنها با رعایت تقدم به شرح
- زیر است:
- پرداخت بدهیهای شرکت یا اتحادیه.
- پرداخت سهام اعضاى حداکثر به میزان مبلغ اسمی هر سهم و سود سهام در صورتی که مانده
- [54] تصفیه از حساب ذخیره غیر قابل تقسیم شرکت بیشتر باشد.
- انتقال مانده تصفیه به حساب ذخیره قانونی غیر قابل تقسیم برای اقدامات مقرر طبق این
- تصفیه امور شرکت یا اتحادیه تعاونی در مواردی که در این قانون پیشبینی نشده است
- اساس مقررات قانون شرکتهاى سهامی انجام خواهد گرفت.

فصل بیست و یکم - مجازاتها

- ماده ۱۲۶ - هر یک از اعضاى هیأت مدیره و بازرسان و مدیر عامل در صورتی که با سوء نیت بر خلاف اصول مقرر در این قانون و اساسنامههای مصوب مرتکب عملی شود که موجب زیان شرکت گردد علاوه بر جبران زیان وارده به حبس تأدیبی از سه ماه تا شش ماه محکوم خواهد شد.
- هر یک از اعضاى هیأت مدیره و بازرسان و مدیر عامل به مجمع عمومی گزارش خلاف

واقع بدهد به حبس تأدیبی از سه ماه تا شش ماه یا جزای نقدی از ده هزار ریال تا یکصد هزار ریال و یا به هر دو مجازات محکوم خواهد شد.

- هر یک از مدیران عامل یا اعضای هیأت مدیره یا بازرسان و یا کارکنان شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی مرتکب خیانت در امانت در مورد وجوه و اموال شرکت یا اتحادیه گردد به حداکثر قانون مجازات عمومی محکوم می‌شود.

- رسیدگی به اتهام هر یک از کارکنان سازمانها و مؤسسات وابسته به دولت که بر وظیفه سمت نظارت یا سرپرستی یا ارشاد یا مداخله در اداره امور شرکتها یا اتحادیه‌های تعاونی را دارند تابع قوانین و مقررات دیوان کیفر کارکنان دولت خواهد بود.

- حسابرسی‌هایی که درباره نتیجه حسابرسی شرکت یا اتحادیه تعاونی گزارش خلاف واقع بدهند به حبس تأدیبی از ماه تا یک سال محکوم می‌شود.

- هر یک از اعضای شرکتها یا تعاونی که با عدم انجام تعهد در معامله با شرکتی که عضو آن است عمداً به شرکت خسارت وارد کند علاوه بر جبران خسارت به جزای نقدی از پنج هزار ریال تا پنجاه هزار ریال محکوم خواهد شد در مورد این ماده تعقیب با گذشت مدعی خصوصی می‌شود.

- وزارت تعاون و امور روستاها در تعقیب مجرمین و مطالبه خسارات ناشی از جرمهای پیش‌بینی شده در این قانون در تمام مراحل رسیدگی از هزینه دادرسی معاف می‌شود.

- رسیدگی به دعاوی مذکور خارج از نوبت به عمل خواهد آمد.

- پس از صدور کیفرخواست در مورد جرائم مندرج در این قانون مراتب از طرف مراجع قضایی به شرکت یا اتحادیه مربوط اعلام می‌شود و در این صورت متهم از سمت خود در شرکت یا اتحادیه برکنار می‌شود.

فصل بیست و دوم- وظایف وزارت تعاون و امور روستاها در مورد شرکتها و سازمانهای تعاونی

۱۱- وزارت تعاون و امور روستاها برای ارشاد و نظارت و سرپرستی شرکتها و سازمانهای تعاونی به تدریج و متناسب با امکانات خود عهده‌دار وظائف زیر است:

- تربیت کارشناسان تعاونی و کمک مالی و فنی به تأسیس و اداره مراکز آموزش و تحقیقات تعاونی.

- تربیت و تعلیم نیروی انسانی مورد نیاز شرکتها و سازمانهای تعاونی مانند مدیران عامل و

- اجرای برنامه‌های ترویج و آموزش برای تفهیم و تعمیم اصول و روشهای تعاونی.

- تحقیقات آماری و مطالعه درباره فعالیت تعاونیها و اظهار نظر و اتخاذ تصمیم نهایی در زمینه اجرای طرحهای اساسی تعاونیها که وسیله سایر سازمانهای دولتی و خصوصی تهیه می‌شود.

- اعمال کمکهای فنی و اداری و مالی در موارد لازم به منظور اداره صحیح تعاونیها.

- تهیه اساسنامه و آیین‌های نمونه و فرمها و دفاتر مورد لزوم برای انواع شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی و همچنین کمک به تنظیم آیین‌های استخدامی کارکنان موظف در شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی.

- جلوگیری از فعالیت شرکتها و سازمانهایی که با به کار بردن نام تعاون عملیات آنها مخالف اصول تعاون و هدفهایی است که در این قانون تصریح شده است.

- تعیین خط مشی کلی در امور آموزشی و اداری و اعتباری سازمانهای تعاونی از طریق پیشنهاد به شورای عالی هماهنگی تعاونیهای کشور (این قانون) و اجرای تصمیمات آن و هماهنگ کردن کلیه فعالیت‌های تعاونی کشور در رشته‌های تعاونی.

- نظارت بر اجرای این قانون و سایر قوانین موضوعه درباره عملیات و وظایف شرکتها و

اتحادیه‌های تعاونی.
- تشکیل تدریجی کنگره تعاونی‌های هر رشته در استانها و فرمانداریهای کل به منظور کمک به تشکیل اتحادیه‌های نظارت و هماهنگی مناطق واتحادیه‌های مرکزی.
- وزارت تعاون و امور روستاها عندالاقضاء می‌تواند برای نظارت بر اداره امور شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی تهیه و توزیع در حدود مقررات پیش‌بینی شده در این قانون به اتاق اصناف پایتخت نمایندگی بدهد. [55]

فصل بیست و سوم - تشکیلات و نظام تعاونی کشور

- اتحادیه مرکزی هر یک از رشته‌های تعاونی نماینده آن رشته است که به شرح زیر تشکیل می‌شود:

- اتحادیه مرکزی تعاونیهای کشاورزی و روستایی.
- اتحادیه مرکزی تعاونیهای مصرف.
- اتحادیه مرکزی تعاونیهای کار و پیشه.

- تشکیلات تعاونی در کشور به شرح زیر خواهد بود:

- در هر منطقه تعاونی:
- انواع شرکت‌های تعاونی و اتحادیه‌های مربوط به منظور توسعه عملیات اقتصادی.
- اتحادیه نظارت و هماهنگی تعاونیهای رشته‌های سه
- اتحادیه‌های اعتباری موضوع فصل هفتم این قانون.
- سازمان اداری وزارت تعاون و امور روستاها.
- تشکیلات تعاونی مرکزی: [56]
- سازمان مرکزی تعاون
- سازمان مرکزی تعاون روستایی.
- شورای عالی هماهنگی تعاونیهای کشور.
- شورای رسیدگی و دآوری در اختلافات تعاونیها.
- بانک تعاون کشاورزی ایران.
- اتحادیه مرکزی تعاونیهای کار و پیشه.
- اتحادیه مرکزی تعاونیهای کشاورزی و روستایی.
- اتحادیه مرکزی تعاونیهای مصرف.

- شورای عالی هماهنگی تعاونیهای کشور که دبیرخانه و محل تشکیل جلسات آن در وزارت تعاون و امور روستاها خواهد بود، به ریاست وزیر تعاون و امور روستاها و با عضویت مقامات زیر تشکیل می‌شود:

- رئیس هیأت مدیره اتحادیه مرکزی تعاونیهای کشاورزی و روستایی.
- رئیس هیأت مدیره اتحادیه مرکزی تعاونیهای مصرف.
- رئیس هیأت مدیره اتحادیه مرکزی تعاونیهای کار و پیشه.
- رئیس بانک تعاون کشاورزی ایران. [57]
- رئیس سازمان مرکزی تعاون. [58]
- رئیس کل بانک رفاه کارگران.
- رئیس هیأت مدیره سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران.
- نماینده وزارت کار و امور اجتماعی.
- یک نفر کارشناس تعاونی به انتخاب وزیر تعاون و امور روستاها.

- مادام که اتحادیه‌های مرکزی تعاونیها تشکیل نشده است وزیر تعاون و امور روستاها قائم مقام آنها در جلسات شورا خواهد بود.

- آیین‌نامه وظائف شورای عالی هماهنگی تعاونیهای کشور از طرف دبیر شورا تهیه و

پس از تصویب شورا به مورد اجرا گذاشته می
- رییس سازمان مرکزی تعاون دبیر شورای عالی هماهنگی تعاونی‌های کشور خواهد
[59].

- شورای رسیدگی و داوری در اختلافات تعاونیها با شرکت نماینده قضایی -
کل کشور - نماینده وزارت تعاون و امور روستاها - نماینده وزارت کار و امور اجتماعی -
کارشناس تعاونی به انتخاب وزیر تعاون و امور روستاها و نمایندگان اتحادیه‌های مرکزی تعاونیها
(تشکیل) به منظور اعلام نظر در مواردی که در این قانون و آیین‌نامه اجرایی آن و یا
اساسنامه شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی تصریح شده است تشکیل می
- شورا برای هر دوره یکساله رییس و دبیر خود را از بین اعضاء انتخاب خواهد کرد.
- محل تشکیل جلسات شورا وزارت تعاون و امور روستاها خواهد بود و آیین‌نامه وظایف
آن توسط دبیر شورا تهیه و پس از تصویب شورا به مورد اجرا گذارده می [60].

فصل بیست و چهارم - حسابرسی شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی

۱۳ - وزارت تعاون و امور روستاها به منظور نظارت و ارشاد تعاونیها مجاز به حسابرسی آنها می‌باشد و در عین
حال می بقی آیین‌نامه‌ای که تنظیم خواهد کرد اجازه حسابرسی شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی عضو اتحادیه نظارت و
هماهنگی را برای دوره‌های معین به اتحادیه کور بدهد و یا این اجازه را برای ادوار بعدی تمدید کند.
- وزارت تعاون و امور روستاها با مشاهده نقص یا تخلفی در کار حسابرسی اتحادیه
نظارت و هماهنگی مربوط می‌تواند در هر هنگام اجازه قبلی را لغو کند.
- در مورد حسابرسی شرکتها تعاونی کارگری وزارت تعاون و امور روستاها به وزارت کار
و امور اجتماعی نمایندگی برای انجام این وظیفه خواهد داد تا طبق ضوابط مصوب شورای عالی
هماهنگی تعاونیهای کشور حسابرسی را انجام داده و نتیجه را به وزارت تعاون و امور
روستاها

- شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی موظفند نسخه‌ای از ترازنامه هر سال یا دوره مالی و
حساب سود و زیان دوره مربوط را حداکثر ظرف یک‌هفته پس از تنظیم به اتحادیه نظارت و
هماهنگی مربوط و در صورتی که این اتحادیه تشکیل نشده باشد به اداره کل تعاون و امور
روستاها محل (یا اداره کار و امور اجتماعی در مورد شرکتها تعاونی کارگری) ارسال دارند.
- حسابرسی شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی طبق آیین ای خواهد بود که از طرف
وزارت تعاون و امور روستاها تنظیم و به مورد اجرا گذاشته خواهد شد.

فصل بیست و پنجم -

- شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی روستایی که قبل از تصویب این قانون به ثبت رسیده‌اند بنا به تشخیص وزارت
تعاون و امور روستاها به تدریج وضع خود را با این قانون تطبیق خواهند داد.
- مطالبات شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی از اعضاء خ
- شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی از پرداخت حق‌الثبت و نصف تعرفه آگهی ثبت در روزنامه
رسمی کشور معافند.

- وزارت تعاون و امور روستاها نمونه دفاتر مالی و حسابداری شرکتها و اتحادیه‌های
تعاونی را تهیه خواهد کرد که پس از تأیید وزارت دارایی به جای دفاتر قانونی مقرر در قانون تجارت
در اختیار آنها قرار گیرد و دفاتر مذکور در حکم دفاتر قانونی خواهد بود.
- وزارت تعاون و امور روستاها در صورت ملاحظه تخلف در اداره امور شرکتها یا
اتحادیه‌های تعاونی و یا در مواردی که یک یا چند نفر از اعضاء هیأت مدیره یا مدیر عامل یا بازرسان
قادر به انجام وظایف خود نباشند با استفاده از کلیه اختیارات پیش‌بینی شده برای مجمع عمومی

عادی و العاده شرکت یا اتحادیه مربوط می‌تواند شرکت یا اتحادیه مذکور را منحل کند یا اعضاء مزبور را برکنار و جانشین آنان را در درجه اول از بین اعضاء در غیر این صورت به طور موقت تا تشکیل مجمع عمومی از اشخاص صاحب صلاحیت دیگر تعیین نماید. در مورد شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی کارگران (موضوع تبصره ماده این قانون) نسبت به تعیین هیئت مدیره ومدیرعامل و نظر وزارت کار وامر اجتماعی اقدام خواهد شد. [61]

- صرف کادر نیروهای مسلح شاهنشاهی از شمول این قانون مستثنی است و وظایفی را که بر عهده دارد مستقلاً طبق مقررات و اساسنامه و آیین های مخصوص به خود انجام خواهد داد.

- کلیه قوانین و مقررات مغایر با این قانون ملغی است و در قوانین بعدی نیز نسخ یا اصلاح مواد و مقررات این قانون باید صریحاً قید شود.

- این قانون به مدت پنج سال به صورت آزمایشی اجرا خواهد شد و هر گاه در این مدت وزارت تعاون و امور روستاها با توجه به نتایج تحقیقات انجام شده وسیله مرکز تحقیقات روستایی این وزارت (قانون تشکیل شرکت‌های سهامی زراعی) که از این پس مرکز تحقیقات وزارت تعاون و امور روستاها نامیده خواهد شد تغییرات و اصلاحاتی را در این قانون لازم تشخیص دهد جهت تصویب به کمیسیون‌های عاون و امور روستاهاى مجلسین تقدیم می‌نماید و این تغییرات و اصلاحات پس از تصویب قابل اجراست. دولت مکلف است در پایان مدت پنج سال لایحه نهایی را جهت تصویب مجلسین تقدیم نماید، مادام که لایحه نهایی به تصویب نرسیده مقررات این قانون و مصوبات کمیسیونهای مذکور خواهد بود.

تاریخ تصویب : / /
مرجع تصویب : مجلس شورای ملی
اصلاحات بعدی : / / - / / - / /